

आगोको सिद्धान्त

आगोको त्रिभुज

आगो बल्नको लागि तीन कुराहरूको आवश्यक पर्दछ र ती हुन् अक्सिजन, ताप र कुनै पनि बल्ले वस्तु ।

यी तीन चीजले आगोको त्रिभुजको प्रतिनिधित्व गर्दछ ।

आगो निभाउन आधारभूत कुनै एकलाई हटाउन सकिन्छ ।

आगो/अग्नि:

आगो एउटा रासायनिक प्रतिक्रिया हो । जस्मा कुनै बल्ले वस्तु अक्सिजन ग्यासँग रासायनिक प्रतिक्रिया गरी ताप र प्रकाश प्रदान गर्छ । निरन्तर आगो बल्नको लागि प्रयाप्त मात्रामा बल्ले वस्तु, अक्सिजन ग्यास र तापको आवश्यक पर्दछ । र तपाईंले यी तीनमध्ये कुनै एकलाई हटाएर आगो निभाउन सक्नुहुन्छ ।

आवश्यक वस्तु:

आगो पर्याप्त मात्रामा बल्लेको लागि राम्रोसँग बल्ले वस्तु हुनुपर्दछ ।

तापक्रम:

आगोको तापक्रम बल्ले वस्तुमा भर पर्दछ । यदि सबै बल्लो भने धेरै ताप प्रदान गर्नसक्छ नभए ठिकै मात्र प्रदान गर्न सक्छ । कुनै पनि वस्तु बल्ले शुरू गर्दा कम ताप र बल्ले जाँदा ताप बढ्दै जाने गर्दछ । तर कुनै कुनै वस्तु शुरूदेखि अन्तसम्म पनि समान ताप दिने हुन्छ ।

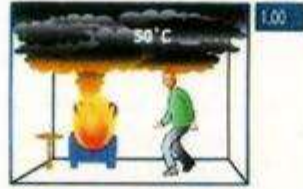
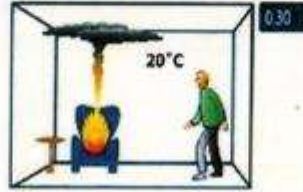
अक्सिजन ग्यास:

अक्सिजन एउटा ग्यास पदार्थ हो । यो वायुमण्डलमा २१% रहेको हुन्छ । जुन आगो बल्ले रासायनिक प्रतिक्रियामा भाग लिनेगर्दछ । यदि तपाईंले बन्द कोठामा आगो बाल्नुभएको छ भने कोठाको अक्सिजन घट्दै जान्छ जसले गर्दा आगो निभ्दै जान्छ र अन्त्यमा पूर्ण रूपले निभ्ने गर्दछ ।

आगोको विकास

साधारणतया आगो ३ तहमा विकास हुन्छ । ती हुन्:

- पहिलो चरण
- बढ्दो र विकसित चरण
- पूर्ण विकसित चरण

आगो सुरु भएको केही समयमा नै आगोले विस्तारित रूप लिन सक्छ ।

पहिलो चरण: साधारणतया आगो सानो रूपमा कुनै एक निश्चित क्षेत्रबाट सुरु हुन्छ । जतिबेला यो घरको माथिल्लो दलिनमा छोइसकेको हुँदैन र सामान्य रूपले साधारण आगो निभाउने साधनले निभाउन सकिन्छ ।

बढ्दो चरण: यो दोस्रो चरण हो जतिबेला आगोको ज्वालाको घरको दलान छोइसकेको हुनेछ र दलिन पुरै तातो धुँवाको मुस्तोले ढाकिएको हुनेछ ।

बढ्दो विकसित रूप:

यो पनि दोस्रो चरणकै बढ्दो स्थिति हो । जुन चरणमा सम्पूर्ण धुँवाले ढाकिएर अरु कोठाहरूमा समेत धुँवा फैलन सक्ने सम्भावना हुन्छ । सकेसम्म छिटो आगो निभाउने प्रयास गर्नुपर्छ ।

पूर्ण विकसित चरण:

यो आगोको अन्तिम तथा डरलाग्दो चरण हो । यो चरणको आगो निभाइसक्दा आगो घरमा फैलिसकेको हुनेछ र यहाँको सम्पूर्ण कोठाहरू बिगिसकेको र सबै भित्र भएका मानिसहरू मरिसकेका हुनेछन् ।

आगो निभाउने

विस्त्याउने

पानीको प्रयोग किन गर्ने ?

आगो निभाउने सबैभन्दा राम्रो तरल पदार्थ पानी हो । किनकी पानीमा विस्त्याउने गुण हुन्छ । जब पानी आगोको तापले तात्छ तब पानी तातेर वाफ बन्दै उड्न थाल्छ र आगो निभ्दै जान थाल्छ ।

आगो निभाउँदा अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू:

- विद्युतिय जडानमा आगोलाई हुँदा पानीको प्रयोग गर्नुहुँदैन किनकी आफूलाई विद्युतिय झडका लाग्न सक्छ ।
- आगो निभाउँदा आगोको ज्वालामा पानी हाल्नु हुँदैन ।

- आगो निभाउँदा पाइपको मुखमा औँलाले थिचेर पानीको शक्ति बढाएर हाल्नुपर्छ ।
- आगो निभाउँदा बलिरहेको वस्तुमा पानी हाल्नुपर्छ ।

आगो निभाउने साधनहरू:

आगो निभाउने पम्प:

यो आगो निभाउने पम्प १० लि. र २० लि. गरेर दुई क्षमता भएको पाइन्छ। आगो निभाउने पम्पमा एउटा बाल्टिनभित्र पम्प हुन्छ र अर्को भाँडामा पानी थप्नको लागि तयार पारेर राखिन्छ। यो एकजनाले पम्प चलाएर पानी खिच्ने र अर्कोले आगो निभाउने गर्न सकिन्छ।

बल्ने पदार्थ जस्तै पेट्रोल, तेल आदि पानीभन्दा हल्का हुन्छन्। जस्मा पानी हालेर निभाउन खोज्दा ती पानीमाथि तैरिन्छन् र आगो भन दनकर बल्न सक्छ।

त्यसैकारण यस्तो पेट्रोल र तेलजन्य आगो निभाउन पानीको प्रयोग नगरी कम्बल सुल्खा पाउडर वा कार्बनडाइअक्साइडको प्रयोग गर्नुपर्छ।

प्रयोग गर्ने विधि:

- १) सबैभन्दा पहिला माथिको ढक्कन निकाल्ने।
- २) पम्पको ह्याण्डसहित भाँडा बोक्ने
- ३) आगोको छेउ तर सुरक्षित ठाउँनजिक जाने।
- ४) कहाँनिर पहिला पानी हाल्ने हो निशाना लगाउने।
- ५) अन्तमा एउटा हातले पानी खिच्ने र अर्को हातले आगोमा पानी हाल्ने

पानी सकिने समय:

१० लि. को पम्प लगभग १ मिनेटमा खाली हुनसक्छ भने २० लि. को पम्प लगभग २ मिनेटमा खाली हुनसक्छ।

आगो पिटने साधन:

यो एउटा धातुको पड्खामा लामो डण्डी भएको आगो निभाउने सरल यन्त्र हो। यो साधारण घाँसपातमा लागेको आगो निभाउन प्रयोग गरिन्छ। यदि यो नभएको खण्डमा हामीले हरियो सेउला तथा साकेल प्रयोग गर्न सकिन्छ।

क) यस्को प्रयोग गर्दा यस्ले विस्तारै आगोको छेउतिर विस्तारै हान्दै लैजानुपर्छ।

ख) यदि यस्ले वेस्कन यताउता गर्दै हान्नुभयो भने हावाको कारण आगो निम्नको साटो भन दनकन सक्छ।

ग) यस्को प्रयोग गर्दा आगो लागेको वरपर हावा नचलेको निश्चित गर्नुपर्छ। यदि हावा चलेको छ भने यस्को प्रयोग नगर्दा नै बेस हुन्छ।

यदि कोही व्यक्ति आगोमा परे कसरी निभाउने ?

पानीको प्रयोग गरेर:

यदि कसैको लुगा आगोले समात्यो र शरीरमा आगोले भेट्यो भने उसलाई सुताएर वा सुत्न लगाएर पानी हालिदिने। त्यसपछि उस्का कपडाहरू हलुका बनाएर जलेको ठाउँमा उपचार नदिएसम्म पानी हालेर जलन कम गरिदिनुपर्छ।

यसो गर्दा घाइतेको घाँटी उत्तानो पारेर अलिकति मुन्ड्याइ दिने जस्ले गर्दा आगोको राप अनुहारमा पुग्न सक्दैन।

कम्बलको प्रयोग गरेर:

यदि शरीरमा आगो सल्केको खण्डमा उसको शरीर मण्डिले वा बाक्लो कपडाले शिरदेखि खुट्टासम्म छोपे लैजानुपर्छ। तर आगो निम्नासाथ शरीरबाट मण्डी कम्बल निकालेर जलन भएको ठाउँमा चिसो पानी हालिदिइराख्नुपर्छ।

कम्बलको प्रयोग गर्ने तरिका:

१) जलिरहेको व्यक्तिलाई भुईँमा सुत्न लगाउने जस्ले गर्दा आगो टाउकोमा आइपुग्न नपाओस।

२) भुईँको मानिसलाई विस्तारै कुनै बाक्लो कमल, ज्याकेट वा अन्य कपडाले टाउको देखि छोपे खुट्टातिर छोपे लैजाने।

३) त्यसपछि कम्बल तथा जलेको र कसिएको लुगा निकाल्ने नभए खुकुलो पारिदिने
४) चिसो पानी जलन भएको ठाउँमा हालिदिने
५) अर्को उपचार नदिउनजेलसम्म जलन भएको ठाउँमा लगातार पानी हालिदिइ रहने।